

Mirjam Kruus

Teie 02.01.2026

Meie .06.2026 nr 1-6/26-4/2

Kollektiivne pöördumine „Keelustame toidupoodidele kõlbliku toidu äraviskamise“

Austatud kollektiivse pöördumise esitaja

2026. aasta 5. jaanuaril esitati Rahvaalgatus.ee kaudu Riigikogule kollektiivne pöördumine „Keelustame toidupoodidele kõlbliku toidu äraviskamise“. Riigikogu juhatus võttis algatuse menetlusse 15.01.2026 ja suunas selle menetlemiseks maaelukomisjonile.

Maaelukomisjon arutas kollektiivset pöördumist kolmel istungil. Esimene kord, 20.04.2026 tutvustasid pöördumise algatanute esindajad pöördumise asjaolusid ja ettepanekuid. Samal istungil andsid MTÜ Toit ei ole prügi esindajad ülevaate toidu päästmise ja abivajajatele jagamise praktilisest poolest (istungi protokoll).

Järgmisel arutelul, komisjoni 18.05.2026 istungil osalesid Sotsiaalministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Kliimaministeeriumi, Eesti Kaupmeeste Liidu ning Rimi esindajad. Arutelu eesmärgiks oli saada asjassepuutuvate ministeeriumide esindajatelt ülevaade nende tegevusest toiduraiskamise vähendamisel konkreetse ministeeriumi valdkonnast lähtuvalt. Sotsiaalministeeriumi ülesanne on korraldada toidu jagamist abivajajatele, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumil toiduohutuse tagamine ning Kliimaministeerium vastutab jäätmete, sh toidujäätmete tekke vähendamise eest. Kaupmeeste Liidu ja Rimi esindajad andsid ülevaate, mida kauplused teevad müümata jäänud kõlbliku toiduga, kuidas on korraldatud toidu annetamine ja millised on probleemid (istungi protokoll).

Kliimaministeeriumi esindaja selgitas, et toiduraiskamise vähendamise kõige efektiivsemaks teguriks on toidujäätmete tekke vältimine. 2025. aasta septembris kinnitati Euroopa Liidu jäätmete raamdirektiivi muudatused, millega kehtestatakse toidukindluse, ressursside kestlikuma kasutuse ja toiduainete tootmise keskkonnamõju vähendamiseks muu hulgas toidujäätmete tekke vähendamise sihtarvud, mis tuleb saavutada 2030. aasta 31. detsembriks:

- vähendada toidujäätmete teket toidutööstuses 10% võrreldes 2021–2023 keskmise toidujäätmete tekkega;
- vähendada toidujäätmete teket elaniku kohta tarbimises (kaubanduses, toitlustuses ja kodumajapidamistes) 30% võrreldes 2021–2023 keskmise toidujäätmete tekkega.

Direktiiv rõhutab senisest rohkem toiduannetamist kui toidujäätmete tekke vältimise olulist aspekti ning kohustab liikmesriike tagama, et toidujäätmete tekkes olulist rolli mängivad ettevõtted sõlmiksid toidu annetamiseks ja ümberjaotamiseks lepingud toidupanga või muude toidu ümberjaotamise organisatsioonidega. Samuti peavad liikmesriigid uuendama oma

toidujäätmete tekke vältimise kavad ja kehtestama meetmeid, mis vähendavad toidujäätmete teket.

Jäätmete raamdirektiiv tuleb Eesti õigusesse üle võtta 2027. aastaks. Direktiivi muudatused on kavas üle võtta eelkõige jäätmeseadusesse. Planeeritud ajakava kohaselt peaks vastav seaduseelnõu Riigikokku jõudma 2026. aasta sügisel. Seadusemuudatusega kavandatakse teatud lävendite alusel (põhitegevusala, käive või müügi pinna suurus) panna toidu jae- või hulgimüügi tegelevatele ettevõtetele ning toidutööstusettevõtetele kohtustus teha toidu ümberjaotamise organisatsioonidele ettepanekud koostöölepingute sõlmimiseks. Lävendeid plaanitakse rakendada järgmiselt:

- 1) toidu jaemüügi tegelev ettevõte, kelle põhitegevusalaks on toidukaupade jaemüük + müügi pinna suurusega seotud lävend.
- 2) toidu hulgimüügi tegelev ettevõte, kelle põhitegevusalaks on toidukaupade hulgimüük + käibega seotud lävend.
- 3) toidutööstusettevõte, kelle põhitegevusalaks on toiduainete tootmine + käibega seotud lävend.

Komisjonile tutvustatud kavandatavate jäätmeseaduse muudatuste eesmärk on sama, mis esitatud kollektiivses pöördumiseski. Toidupoodides tekib ülejääke paratamatult. Et kõlblikku toitu ära ei visataks, tuleb õigusaktidega ette näha regulatsioonid, kuidas kõlblik toit jõuaks seda vajavate inimesteni. Kavandatav seadusemuudatus pakub lahenduse toidu ümberjaotamise organisatsioonidega lepingute sõlmimise kaudu. Kui eelnõu jõuab Riigikokku, siis maaelukomisjon kindlasti osaleb eelnõu aruteludes (tavapäraselt kuulub jäätmeseadus keskkonnakomisjoni töövaldkonda). Samuti kaasatakse eelnõu menetlemisel huvigruppe.

Vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse (RKKTS) § 152¹² lõikele 1 peab komisjon kollektiivse pöördumise kohta otsuse langetama 6 kuu jooksul pöördumise menetlusse võtmisest arvates. Seetõttu arutas komisjon pöördumist oma istungil 16.06.2026 ja langetas lähtuvalt RKKTSi § 152¹³ punktist 6 otsuse, et kollektiivses pöördumises tehtud ettepanekute käsitlemine jätkub, kui Riigikogu menetlusse jõuab Kliimaministeeriumis väljatöötatav jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõu, millega võetakse Eesti õigusesse üle Euroopa Liidu jäätmete raamdirektiivi muudatused (istungi protokoll).

Sellega on kollektiivse pöördumise „Keelustame toidupoodidele kõlbliku toidu äraviskamise“ menetlus Riigikogus lõppenud. Täna Teid ja teisi pöördumise algatanuid väga olulise teema tõstatamise eest!

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Urmas Kruuse
esimees

Teadmiseks: Rahvaalgatus.ee

Merle Kruusimägi
631 6501 Merle.Kruusimagi@riigikogu.ee